

עוויגניגאָ *

- 1 אין די פֿיכטע, טיפֿע דזשונגלען,
אויף די זומפן זשאַבאַטשוקאַ,
ביי דעם שוואַרצן וואַסער טשונגאַ,
וואָס אין ווייכן טאַל אַמיקאַ –
- 5 לעבט דער אַלטער גוטאַמינגאַ,
וויינט דער אַלטער גוטאַמינגאַ.
עסן עסט ער אַלטע שלאַנגען,
פֿייגל־איייער, בלינדע ווערים,
זשאַבעס, פֿיש מיט גרינע אויגן,
10 וועווערקעס וואָס קענען פֿליען,
מיזלעך, וואָס דערציילן מעשיות,
מאַלפעס, וואָס פֿאַרשילטן זקנים.
ניט געהאַט האָט ער קיין יוגנט־
צייט דער אַלטער גוטאַמינגאַ.
- 15 זומפן האָבן אים געבאַרן
אַלטערהייט מיט קרומע ביינער,
זשאַבעס זינען זינע אויגן,
בושלען – זינע פֿיס פֿון פֿלעקער,
זינע הענט – ווי אַלטע שלאַנגען,
20 זינע האַר – ווי גראַע דערנער.
שטייענדיק אין וואַסער שלאַפֿט ער,
ווען ער גייט, די מאַלפעס לאַכן:
– אַטאַ גייט ער, גוטאַמינגאַ,
דער צעדרייטער אַלטער פֿלאַקן!
25 און די וועוויקלעך די שטיפֿערס
וואַרפֿן ניסלעך אים אין פנים:
נאָר דער גראַער לייב דער עלטסטער

* די פּאָעמע 'עוויגניגאָ' האָט לייזער וואַלף אָנגעשריבן און אַרויסגעגעבן אין ווילנע, דורכן פֿאַרלאַג 'געראַנגל' אין 1936סטן יאָר. דאָס איז געווען אַ קליין ביכעלע, געדרוקט מיט לאַטיינישע אותיות.

- האַט נאָך פֿאַרן אַלטן אָפּשיי
און דער אַלטער גוטאַמינגאָ
קלאָגט פֿאַר אים אין טיפֿן אָוונט:
30 – וויי צו מינע אַלטע יאָרן!
שווער איז מיר שוין אומצושפּרייזן
אין די דזשונגלען, אויף די זומפן,
זוכן שפּיז פֿאַר מינע ציינער,
וואָס צעברעקלען זיך פֿון אַלטקייט.
35 שווער איז מיר שוין אינצושלינגען
אַ בוטשאַן אין דעם פֿרימאַרגן
און אַ יונגן בער אין אָוונט.
כּיִדאַרף שוין ברענען אויפֿן פֿייער
פֿאַר מיין זון אין רויטן פֿייער
40 דאַרף איך זיין אַ שטיק געבראַנטס –
וויי צו מיר איך האָב קיין זון ניט!
ווער וועט מינע ביינער לעקן,
זיי צעוואַרפֿן אין די זומפן,
45 שטאַרכן זאָלן נעמען שפּראַצן
הויך פֿון מינע אַלטע ביינער?
ווער וועט מינע אויגן לייגן
אין די טאָלן אַרום פֿעלזן,
לייכטן זאָלן זיי פֿאַר גראַע
50 בלינדע וועלן אויף נאַכט־געיעגן?
ווער וועט מינע האָר פֿאַרפֿלאַנגן
צווישן דערנער, האַרטע גראַזן,
טאַמער וועט אַ פֿויגל פֿאַלן,
זאָל ער ניט צעשטאַכן ווערן?
55 ווער וועט מינע ציין פֿאַרזעצן
אויף די בערגלעך, וואַקסן זאָלן
ווייסע, שלאַנקע, זיסע בוימלעך –
יונגע פֿלות פֿאַר די ווינטן?
וויי צו מיר, איך האָב קיין זון ניט!
60 וויי צו מיר, איך האָב קיין זון ניט!
און דער גרויער לייב דער עלטסטער
איז געזעסן לאַנג, געשוויגן,
מיטן עק געקלאַפט, געזשמורעט
מיט די געלע, קאַלטע אויגן
65 און זיך פֿלוצלונג אָפּגערופֿן
מיט אַ קול, פֿאַרטויבט פֿון אַלטקייט:

- דרייסיק נעכט אויף דרום־מזרח
 גיי אָן אָפֿרו און אָן וואַסער,
 וועסטו טרעפֿן זיבן בערגלעך,
 איינער העכער פֿון דעם צווייטן:
 אויף אַ פֿעלז פֿון העכסטן בערגל
 זיצט די סאָווע אַנאַקומיס,
 זיבן אויגן אין איר שטערן,
 דרייצן פֿינגער אויף איר האַרן.
- 70
- זאָג צו איר איין וואָרט פֿאַמעלעך,
 גאָר פֿאַמעלעך: עוויגינגאָ! –
 און דו וועסט געהאַלפֿן ווערן.
 גיי מיט גליק, און זאָרג ניט, אַלטער.
 האָט דער אַלטער גוטאַמינגאָ
 לאַנג געגלעט דעם לייב דעם גראָען,
 אים געדאַנקט און זיך געזעגנט,
 זיך געלאָזט אויף דרום־מזרח
 גיין אָן אָפֿרו און אָן וואַסער.
 דרייסיק נעכט זינען אַוועק שוין.
 און ניטאָ די זיבן בערגלעך
 און די סאָווע אַנאַקומיס.
 בערגלעך זינען דאָ, נאָר אַכציק,
 שפיציקע, ווי שאַרפֿע ציינער,
 און אויף זיי, גייט אום לבֿנה,
 טאַכטער פֿון דער נאַכט, לבֿנה:
 – טאַכטער פֿון דער נאַכט, לבֿנה –
 זאָגט דער אַלטער גוטאַמינגאָ –
 אפֿשר ווייסטו, ליבע טאַכטער,
 וווּ די זיבן בערגלעך זינען
 פֿון דער סאָווע אַנאַקומיס?
 כִּדאַרף זי האַבן, כִּמוֹז זי פֿרעגן:
 עוויגינגאָ! עוויגינגאָ! עוויגינגאָ!
 רויק ענטפֿערט די לבֿנה,
 גייענדיק אויף געלע פֿיסלעך:
 – וווּ די ווינטן זינען דרייצן
 אויף די הוילע ציין פֿון קאַרן
 וווּ די ליבע וויינט געלאַסן,
 אויף אַ פֿיגן־בוים ביים וואַסער,
 וווּ די שטערן טאַנצן שכור,
 גלייך און גלייך, דורך זומפֿ און זאָרגן,
- 100
- 105

- אייערנעכטן אויף אַ פֿלאַקן,
זיצט די סאַווע אַנאַקומיס,
זאָג איר זיכער: עוויגינגאָ!
דאַנקט דער אַלטער און ער לאַזט זיך
110 ווייטער גיין די סאַווע זוכן.
שטיינדלדיק דער וועג, די פֿיילן
זשומען גיפֿטיק אין דער לופֿטן.
רויטע ווינטן, בלויע פֿעלזן,
מעלקט דער טייל (זיך?) אין אַ קערבל.
115 ס'עפֿנט זיך די ערד מיט פֿייער
און פֿאַרמאַכט זיך מיט אַ דונער.
מיד איז גוטאַמינגאַ, ס'זויגן
זיך די קני ווי שווערע שיפֿלעך,
ס'נויגט זיך צו דער ערד זיין שטערן
120 און ער פֿליסטערט: עוויגינגאָ! ...
פלוצלונג: אַ פֿאַרברענטער דזשונגל.
אויף די גליענדיקע צווייגן
פֿון אַ גראָבן בוים אין פֿאַלן
פֿליט אַ קו מיט דינע הערנער
125 אין די פֿעדערן פֿון זילבער. —
— ליבע קו, דו גוטע געטין,
וואָס דו גיסט גאָר מילך דיין שונא.
זאָג מיר, אפֿשר ווייסטו וווּ די
סאַווע אַנאַקומיס נעכטיקט?
130 כ'מוז זי האָבן, כ'מוז זי פֿרעגן:
עוויגינגאָ... עוויגינגאָ...
ס'האַט די קו געהאַט רחמנות
אויפֿן האַרטן, בלינדן זקן,
און זי האָט אים מילך געגעבן
135 פֿון איר פֿולן ווייסן אייטער,
און זי האָט געזאָגט געלאָסן
קייענדיק די שווערע ווערטער:
זיבן וועגן פֿון אַלבאַסטער
קרייצן איבער אַכט פֿון גינגאַלד,
140 יאָגן זיך צום פֿאַלאַץ באָנום
פֿון דער געטין אַטענאַדאַ.
און דער פֿאַלאַץ איז פֿון מאַרמאַר,
ווייס ווי שוים פֿון וואַסערפֿאַלן;
אין איר סאָד די שווערע עפל

- 145 למכטן ווי לבנות פֿולע;
 אירע בריסט – ווי זילבער־קוילן
 ווען די זון גייט אויף אין מזרח,
 אירע האָר פֿון העלן האַניק,
 אירע אויגן – נאָכט און טאַמעט,
 אירע הענט ווי צאַרטע שלאַנגען
 150 אַרום ליבעסגאַט פֿאַרפֿלאַכטן:
 וועסטו פֿאַלן אויפֿן שטערן,
 נאָנט צו אירע קליינע פֿיסלעך
 און אַרויסקלאַגן געלאַסן:
 עוויגינגאַ... עוויגינגאַ...
 155 דאַנקט דער אַלטער און ער לאַזט זיך
 אויף די וועגן פֿון אַלבאַסטער,
 מיידע שלאַפֿן אויף די וועגן,
 אַפּינגעשפּאַנט אין פּורפּור־וואַגנס,
 160 אייזלען, בלוט און שווייס און צירונג,
 שטעט און טעמפלען, זמלן, געטער,
 בלוט, געלעכטער, גאַלד און שאַנדע,
 יאָגן זיך נאָך רום און פֿבור,
 יאָגן זיך צום פּאַלאַץ באַנום
 165 פֿון דער געטין אַטענאַדאַ;
 און דער פּאַלאַץ איז פֿון מאַרמאָר,
 נאָר אין בלוט און פּלאַמען שטייט ער,
 און אין פּאַלאַץ אויף די קישנס
 ליגט די שיינע געטין שכור,
 170 פֿון אַ קראַנקהייט אויפֿגעפֿרעסן
 ווי אַ שלאַנג פֿון פֿערד צעטראַטן.
 אַרום איר די שוואַרצע מיידלעך
 ציטערן אין שרעק און טרערן.
 פֿאַלט דער אַלטער צו די פֿיסלעך
 175 פֿון דער דורכגעפֿוילטער געטין
 און ער פֿליסטערט און ער בעט זיך:
 עוויגינגאַ... עוויגינגאַ...
 – עוויגינגאַ – ציט די געטין
 ווי אַ המשך פֿון איר חלום, –
 180 היילן טונקעלע און לאַנגע,
 דערנער און נשמה־לידן,
 בלאַע ליבע אָן אַ גרענעץ,
 אָן אַ גוף און אָן אַ זינען,

- צלמים שוואַרצע, ווונדן רויטע,
 185 מאַנטלעך־נאַכט און הערצער־פֿייער,
 הייזער שפּיציקע ווי שפּיזן,
 טירן, פֿענצטער – שמאַל ווי פֿינגער –
 און אין קאַלטער וואַנט פֿאַרמויערט,
 מיטן מאַרך צום שטיין געשלאָסן,
 190 אויף די פֿיס – אַ קייט פֿון אייזן
 און דאָס האַרץ אין טאַש פֿון טייוול –
 עוויגינגאַ... עוויגינגאַ...
 דאַנקט דער אַלטער און ער לאַזט זיך
 ווייטער זוכן עוויגינגאַן.
 195 וועגן ציען זיך געפֿלאַסטערט
 וועגן־וואַלד און וועגן־וואַסער,
 און ער גייט דורך קאַרידאָרן
 פֿול מיט ביכער און מאַנאַכן,
 דורך די האַרטע גראַטן קוקט ער
 200 אויף די הויכע קלויסטער־שפּיצן.
 גלעקער קלינגען, בלעטער קלאַגן,
 שפּיטער־הויפֿנס אויף די פּלעצער,
 בעטנדיקע הענט אין פֿייער
 און דער עולם אין התלהבות
 205 אויף די קני אַראַפּגעבויגן.
 גייט דער אַלטער און ער ווייס ניט
 וועמען פֿרעגן, וועמען בעטן;
 אַלע האַבן עפעס מורא
 ווערטער אויפֿן ליפּ צו ברענגען.
 210 רייטער אויף די פֿערד באַפּאַנצערט,
 שטעכן זיך מיט לאַנגע שפּיזן,
 טאַמער רעדסטו, טאַמער פֿרעגסטו,
 טאַמער ווילסטו עפעס וויסן.
 דינער, פֿערד און קנעכט, באַראַנען
 215 פֿילן אויס די שטעט און דערפֿער.
 אין די שענקען – וויין און ווייבער,
 אויף די פֿעלדער – בלוט און בייטשן.
 זיצט דער אַלטער גוטאַמינגאַ
 איין מאַל אין אַ קליינעם שענקל;
 220 מיד איז ער פֿון וועג. די טאַרבע
 לייגט ער אונטער זיך אַרונטער
 און ער בעט אַ גלעזל רויטוויין

- אָנצוואַרעמען די גלידער.
 פלוצלונג זעצט זיך אַ פאַרשוין צו
 225 צו זיין טישל מיט אַ גלעזל
 פֿול מיט וויין, צי גאָר מיט פֿיער;
 עפעס אַ פֿאַרדעכטיק־הויכער,
 אין אַ הויכן הוט מיט זיבן
 פֿאווע־פֿעדערן ווי בלאַע
 230 לאַנגע דינע פֿלאַטער פֿלאַמען;
 אויף די פֿינגער טראַגט ער רינגען
 פֿול מיט גרויסע איידלשטיינער
 רעגנבוֹיגנדיק צעבליצטע;
 שמאַלע הויזן טראַגט ער, גרינע,
 235 דורכגעוועבט מיט זילבער־פֿעדערן
 און אין האַנט – אַ בייטש פֿון לעדער,
 איינגעשמידט אין בראַנז און קופֿער.
 שפור איז ער קענטיק זייער;
 אויף די גראַבע, פֿרעכע ליפֿן
 240 שפּרינגט אַרום אַ פֿיכטער שמייכל,
 ווי אַ זשאַבע אויף אַ ברעטל.
 – הער באַראַן פֿאַן פֿאַן פֿאַנטאַפֿל! –
 שטעלט ער פֿאָר זיך פֿאַרן אַלטן,
 קלאַפֿנדיק זיין גלאַז אָן גלעזל
 245 פֿון דערשטוינטן גוטאַמינגאַן,
 טרינקט ער הילכיק, נאַכער זאָגט ער:
 – וואָס איז דיין באַגער – און כּיגבּ דיר!
 כּיבּין איצט אין אַ זייער זייער
 אויפֿגעלייגטער, גוטער שטימונג
 250 און דיין יעטוידער פֿאַרלאַנג וועט
 מאַמענטאַל פֿאַרווירקלעכט ווערן...
 שטאַמלט גוטאַמינגאַן שוין ווי
 דורך אַ נעפל פֿון פֿאַרגעסונג:
 עוויגינגאַן... עוויגינגאַן...
 255 – עוויגינגאַן? – פֿרעגט ער איבער
 דער פֿאַרשוין באַראַן פֿאַנטאַפֿל –
 וואָס איז דאָס?... אַזאַ מין חיה?
 פֿרעהיסטאַריע?... מיטלעלטער?...
 עווי... גינגאַן... עוויג... עוויג...
 26 אַ גערמאַניש וואָרט... איך ווייס שוין...
 גערמאַניסטיק... גוט, באַקומסט עס!

- כ'זועל דיר אַנשריבן אַ בריוול
 צו מיין פֿריינד געהימראַט געטע,
 האַמאַנוקולוס און הער פֿאַוסט.
- 265 נאָך אַ שטעמפל וועסטו גיין צום
 מעסיע נאַפּאַלעאַן פֿון פֿראַנקרייך,
 קיניג איבער פֿרייסן, שפּאַניע,
 און קאַטאַראַ בלינדעקישקע;
 די צעטיילונג פֿון אייראָפּע
- 270 וועט דיר פֿערטלען אין שוועצאַריע,
 / פֿו, עס דרייט זיך מיר אין קאַפּ שוין
 ווי די ערד אַרום דער זון־שיין! /
 נאָך דער לעצטער עקספּעדיציע,
 אין אַ פֿלעשל פֿון שאַמפּאַניער,
- 275 פֿעסט פֿאַרקאַרקעוועט אין פּוילן
 פֿון אַ ווילדן וויצע־קעניג
 איבער אַפֿריקאַנער ליטע,
 ביי נאַפּאַלעאַן אין וועסטל,
 אויפֿן אינדזל קראַנקעביענע –
- 280 ליגט ער און ער דרימלט רויק
 אין די וויקעלעך פֿון כעמיע,
 אויף אַ שליטן פֿון אַ גענעץ –
 עוויגינגאַ... עוויגינגאַ...
 גוטאַמינגאַ האַט גענומען
- 285 ס'בריוול צום געהיימראַט געטע
 און געלאַזט זיך אויף די וועגן
 קיין גערמאַניע און קיין וויסמאַר,
 נאָר דער וועג איז לאַנג און גליטשיק
 און ער פֿירט אַראָפּ אין טאַלן.
- 290 געטע איז שוין לאַנג געשטאַרבן,
 קאַרל מאַרקס איז שוין געקומען,
 אַרבעטער אין רויטע בלוזעס
 פֿלאַטערן אין קאַמף אויף גאַסן.
 פֿעלקער גרייטן צו מלחמה,
- 295 פּאַנצער־שיפֿן, טויט, שגעון.
 גוטאַמינגאַ איז פֿאַרמאַטערט
 שוין פֿון לאַנגן גאַנג, ער וויל שוין,
 אויסציען די קאַלטע ביינער,
 שלאָפֿן, שלאָפֿן, טויב און אייביק.
- 300 נאָר די ערד – זי לאַזט ניט שלאָפֿן,

פֿול איז זי מיט גרויל און פֿייער.
מתים־בערג אויף אַלע פֿעלדער,
שטייט אין מענטשנפֿלייש פֿאַרזונקען.
ס'קלאַגט די ערד, געשענדט, דער הימל
305 וויינט מיט באַמבעס און מיט שיפֿן.

איין סעקונד נאָר ווערט עס העלער –
מאָסקווע פֿליט – אַ פֿייער פֿויגל,
פֿליגלעך־ברייטע פֿינף־יאָר־פלענער
און דער עק – אַ שווערע פֿאַנע
310 איינגענעצט אין בלוט פֿון העלדן.

מיטן שטויב פֿון טויזנט וועגן
קומט קיין מאָסקווע גוטאַמינגאַ.
אויפֿן רויטן פּלאַץ אין אָוונט
שטייט ער פֿאַרן טויטן לענין
315 און ער שמייכלט און ער פֿליסטערט:
עוויגינגאַ... עוויגינגאַ...

וואָס־זשע רעדסטו? וואָס־זשע שילטסטו? –
זאָגט דער וואַך־סאָלדאַט צום אַלטן –
וואָסער מינגאַ? וועלכער שמינגאַ?
320 דאָ איז נאָר דער חבֿר לענין
און איך היט אים! טראָג זיך וויטער.
גי צום חבֿר מיראַגראַיעוו,
ער וועט דיר שוין אַלץ דערקלערן...
עוויגינגאַ... שמעוויגינגאַ...

325 דאַנקט דער אַלטער און ער לאַזט זיך
צום פּראָפֿעסאָר מיראַגראַיעוו.
אַלע ווייסן און מען ווייזט אים:
דאָרטן אויפֿן הויכן בערגל
שטייט אַ זייל, אַ ריז, אַ טורעם,

330 דרייען זיך אַרום די וואַלקנס.
אינעווייניק אין דעם טורעם
גייען טישן, מענטשן, קינדער,
פֿון מעטאַל, פֿון פעלץ און וואַטע.
דער פּראָפֿעסאָר אין אַ פעלצל
335 עסט אַ פֿלויס פֿון דער לבֿנה,
רעדט זיך מיטן מאָרס און וויצלט
זיך מיט דער פּלאַנעט ווענערע.
אויף אַ שפּוליק ביי זיין אויער
דרייט זיך אונדזער ערד אַרומעט,

- 340 שטערן קוקן אין די פֿענצטער,
שיטן זיך און לאַכן ליכטיק.
— אַ, וואָס מאַכסטו, גוטאַמינגאַ?
אַלט־געטרייער פֿריינד, וואָס מאַכסטו?
און וואָס מאַכט דיין זון דער ליבער
- 345 מיטן נאַמען עוויגינגאַ?
גוט, איך וועל דיר מאַכן יינגער.
זעץ זיך, רו זיך אָפּ אַ רגע —
און ער עפֿענט אויף אַ קאַסטן
פֿול מיט לעבעדיקע הערצער:
- 350 קלייב זיך אויס אַ האַרץ, מיין ליבער,
קלייב זיך אויס אַ האַרץ, נו גיבער:
פֿאַרטיק! איצטער ווערסטו יינגער!
קרעפֿטיקער, געזינטער, פֿרישער,
שטעל זיך צו דער אַרבעט, פֿלינקער!
- 355 ביסט אַן אַרבעטער געוואָרן!
איצטער ווילסטו פֿליגען? — ביטע!
נאָר וואָס דאַרפֿסטו, חבֿר, פֿליגען?
זעץ זיך אין האַרמאַט, איך גיב אַ
שאַס — דו פֿליסט צו אַלדע העלן!
- 360 אַט ביסטו אויף דער לבֿנה,
סמעטענע איז דאָ דער באַדן,
און אַט ביסטו אויף דער זון שוין,
זיס איז זי און געל ווי האַניק.
כֿ'טונק דיר אָפּ אין ווונדערוואַסער —
- 365 און אַ קינד ביסטו אַ נאַקעטס,
קליינע פֿליגעלעך ווי בלעטלעך —
און דו פֿלאַטערסט צווישן שטערן
ביז דו ווערסט אַליין אַ שטערן.
איצטער קום צוריק אַרונטער
- 370 אויף דער פֿראַסטער ערד אַ ביסל.
כֿ'פֿלאַנגן דיר אַיִן די פֿרישע דריזן,
אויפֿגעהאָדעוועט אין ווינום
גומילעקמירום קדחת
און דו ווערסט אַ ריז, אַ גיבור,
- 375 דו צערייבסט די ערד אויף אַרבעט
און דו קאַכסט אַן אַרבעט־קאַשע,
און די גיסט אַ בלאַז — פֿאַרלעשן
זיך די שטערן, די לבֿנה;

- מיט דער זון ווי מיט אַ זענעפֿט
 380 ריבסטו אין דיין קראַנקע פלייצע.
 פֿינצטער ווערט אין אַלע רוימען,
 גאַרנישט, נאָר דיין קראַנקע פלייצע.
 און דו ביסט מיר שוין דערעסן,
 נעם איך און איך גיב דיר שמעקן
 385 שמעקמיר אום עטומאַרומעט –
 און עס ווערט פֿון דיר אַ גרייפל
 און פֿון גרייפל ווערט אַ פולווער,
 און פֿון פולווער ווערט אַ ווינטל,
 און פֿון ווינטל ווערט אַן אָטעם,
 און פֿון אָטעם ווערט אַ בלעזל,
 און פֿון בלעזל ווערט אַ בורבל.
 און פֿון בורבל בלייבט אַ שוימל,
 שוימל-שימער-גאַרגל-גאַרנישט;
 גאַרנישט ווערסטו אין דעם גאַרנישט
 395 און איך מאַך אַ נייעם גאַרנישט,
 ערד און וואַסער, זון און פֿיער,
 אַ לבנה פֿון אַ בלעכל
 און אַ יינגל פֿון אַ בעבל.
 ווערט מיר אומעטיק – צעמאַך איך,
 400 ווערט מיר טרויעריק – באַשאַף איך
 ערד און הימל,
 מיידל – יינגל,
 גוטאַמינגל,
 עוויגינגל.